

Сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 28 маусымдағы № 149 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылы 05 қыркүйекте № 8596 тіркелді.

Ескерту. Тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 16.07.2014 № 139 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 15-бабы екінші бөлігінің 63) тармақшасына, "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабы 6-тармағының 1) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Қоса беріліп отырған Сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 16.07.2014 № 139 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

2. "Жалпы сақтандыру" және "өмірді сақтандыру" салаларындағы сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2008 жылғы 28 қарашадағы № 97 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5421 тіркелген, 2008 жылғы 31 желтоқсанда "Заң газеті" газетінде № 197 (1423) жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Ұлттық Банк
Төрағасы

Г. Марченко

Қазақстан Республикасы
Ұлттық Банкі Басқармасының
2013 жылғы 28 маусымдағы
№ 149 қаулысымен
бекітілді

Сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық

Ескерту. Нұсқаулық жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 20.10.2022 № 88 (01.01.2023 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 15-бабы екінші бөлігінің 63) тармақшасына, "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабы 6-тармағының 1) және 3-4) тармақшаларына, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленді және сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары және Қазақстан Республикасының бейрезидент сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының филиалдары (бұдан әрі – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары) жүзеге асыратын сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебін жүргізуді нақтылайды.

2. Нұсқаулықта Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде, "Сақтандыру қызметі туралы", "Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы", "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасының заңдарында және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарында көзделген ұғымдар пайдаланылады.

3. Нұсқаулықта сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын есепке алудың екі әдісі: сыйлықақыны бөлу әдісі мен бағалаудың жалпы моделі көзделеді.

Нұсқаулықта көзделмеген бухгалтерлік жазбалар "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы", "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасы заңдарының талаптарына және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

2-тарау. Сыйлықақыны бөлу әдісі бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру операцияларының бухгалтерлік есебі

1-параграф. Аквизициялық ақша ағындарының сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша бухгалтерлік есебі

4. Аквизициялық ақша ағындары есеп саясатына сәйкес аквизициялық шығын туындаған кезде шығыс ретінде танылған жағдайда, аквизициялық шығысты төлеу кезінде (шарттардың талаптарына қарай толық немесе ішінара) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

аквизициялық шығысты төлеу сомасына:

Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;
аквизициялық шығысқа ұшырау фактісін растайтын құжаттар негізінде:		
Дт	7470 35	Аквизициялық шығыс
Кт	1610 01	Берілген қысқа мерзімді аванстар.

5. Аквизициялық ақша ағындары есеп саясатына сәйкес аквизициялық шығын туындаған кезде шығыс ретінде танылған жағдайда, осы шығысты есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

төлеуге жататын сомаға аквизициялық шығысты есептеу кезінде:

Дт	7470 35	Аквизициялық шығыс
Кт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

аквизициялық шығысты төлеу кезінде:

Дт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

6. Егер сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер есеп саясатына сәйкес аквизициялық ақша ағындарының сомасына азайтылған жағдайда, аквизициялық шығысты төлеу кезінде (шарттардың талаптарына қарай толық немесе ішінара) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

аквизициялық шығысты төлеу сомасына:

Дт	1610 01	Берілген қысқа мерзімді аванстар
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

аквизициялық шығысты өтеу фактісін растайтын құжаттар негізінде:

Дт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар
Кт	1610 01	Берілген қысқа мерзімді аванстар.

7. Егер сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер есеп саясатына сәйкес аквизициялық ақша ағындарының сомасына азайтылған жағдайда, онда есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) төлеуге жататын аквизициялық шығыс сомасына:

Дт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар
Кт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

2) аквизициялық шығысты төлеу кезінде:

Дт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

3) сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының тобы танылған кезде танылатын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының тобына жататын аквизициялық шығыс сомасына:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар;

4) аквизициялық ақша ағындарын есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен бөлу кезінде:

Дт	7470 35	Аквизициялық шығыс
Кт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер

8. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар құнсызданған жағдайда, аквизициялық шығыстың құнсыздануынан зиянды жабуға құрылған резервтер (провизиялар) сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7440 24	Аквизициялық ақша ағындарының құнсыздануы бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыс
Кт	1290 42	Аквизициялық ақша ағындары бойынша талаптар бойынша резервтер (провизиялар).

9. Аквизициялық шығыстың құнсыздануынан зиянды жабуға қалыптастырылған резервтер (провизиялар) қалпына келтірілген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1290 42	Аквизициялық ақша ағындары бойынша талаптар бойынша резервтер (провизиялар)
Кт	6240 42	Аквизициялық ақша ағындарының құнсыздануы бойынша резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кіріс.

10. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талап аквизициялық шығыстың құнсыздануынан зиянды жабуға құрылған резервтер (провизиялар) есебінен есептен шығарылған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1290 42	Аквизициялық ақша ағындары бойынша талаптар бойынша резервтер (провизиялар)
Кт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар.

11. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты танылғаннан кейін аквизициялық шығыс төленген жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сақтандыру шарттарының тобына жататын аквизициялық ақша ағындары бойынша міндеттемелер сомасына:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	3390 15	Сақтандыру шарттарының тобына жататын аквизициялық ақша ағындары бойынша міндеттемелер ;

және бір мезгілде:

Дт	3390 15	Сақтандыру шарттарының тобына жататын аквизициялық ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

2) есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен аквизициялық ақша ағындарын бөлу кезінде:

Дт	7470 35	Аквизициялық шығыс
Кт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер

12. Аквизициялық ақша ағындарымен байланысты сақтандыру бойынша түсімді тану жөніндегі бухгалтерлік жазбалар Нұсқаулықтың 16-тармағында көзделген.

2-параграф. Сыйлықақыларды бөлу тәсілін пайдалана отырып, сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

13. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын бастапқы тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер сақтанушының (қайта сақтанушының) бірінші төлемді төлеу күні сақтандырумен қамту кезеңі басталу күніне сәйкес келсе немесе ерте басталса:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер ;

және бір мезгілде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары;

2) егер сақтандырумен қамту кезеңінің басталу күні сақтанушының (қайта сақтанушының) бірінші төлемді төлеу мерзімінен ерте басталса:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт	3390 18	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	3390 19	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер ;

сақтандыру сыйлықақысын нақты алған кезде:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 18	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары

	3390 19	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары;
және бір мезгілде:		
Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары.

14. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтары бастапқы танылған кезде сақтанушыдан (қайта сақтанушыдан) сыйлықақы алу күні сақтандыру төлемі күнінен кеш басталған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт	3390 18	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	3390 19	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер);

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша қызмет көрсетудің әрбір кезеңіне:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	6280 41	Сақтандыру түсімі (сақтандырудан кіріс);

және бір мезгілде:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
Кт	3390 18	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	3390 19	Шығарылған сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары;

сақтандыру сыйлықақысын нақты алған кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты

Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтандырушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары.

15. Туындаған сақтандыру зияны бойынша міндеттемелер туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 40	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне байланысты шығыстар.
Кт	3390 17	Туындаған залалдар бойынша міндеттемелер.

16. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сақтандыру түсімінің сомасына:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	6280 41	Сақтандыру түсімі (сақтандырудан кіріс);

2) төленуге жататын ақша сомасына:

Дт	3390 17	Туындаған залалдар бойынша міндеттемелер
	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыстар
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

және бір мезгілде:

Дт	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыстар
Кт	7470 40	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне байланысты шығыстар;

3) нақты төленетін ақша сомасына:

Дт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

4) туындаған сақтандыру жағдайы бойынша қайта сақтандыру шарты болған жағдайда:

төленуге жататын ақша сомасына:

Дт	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау;

және бірмезгілде тиесілі өтем сомасына:

Дт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойлатын талаптар
Кт	6280 55	Қайта сақтандырудан кіріс;

5) қайта сақтандыру ұйымынан тиесілі өтеуді нақты алған кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойлатын талаптар.

17. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді көрсету үшін мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 34	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	3390 12	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету.

18. Тәуекелді түзетуді аржылық емес тәуекелге азайтудан кірісті тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	3390 12	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	6280 33	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайтудан кіріс

19. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) төленбеген сақтандыру сыйлықақылары болған жағдайда:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	3390 18	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	3390 19	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары;

2) қайтаруға жататын ақша сомасына:

Дт	3390 11	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

3) нақты төленетін ақша сомасына:

Дт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

3-параграф. Кейіннен ауыртпалық туындаған кезде сыйлықақыларды бөлу тәсілін пайдалана отырып, сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

20. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының ауыртпалық тобын құратын болашақ байланысты ақша ағындарына қатысты күтулер өзгерген кезде:

1) тәуекелдік түзетуді болашақ ақша қаражат ағынын бағалауға байланысты қаржылық емес тәуекелге түзету мынадай бухгалтерлік жазбамен көрсетіледі:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	3390 14	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша);

2) шарттардың ауыртпалық тобы бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының ақша ағындары бойынша міндеттемелер құрамындағы зиянның құрауышын тану мынадай бухгалтерлік жазбамен көрсетіледі:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	3390 13	Зиянның құрауышы (сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ақша ағындары бойынша міндеттемелер бойынша).

4-параграф. Қайта сақтандыру шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

21. Ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бастапқы тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

қайта сақтандыру ұйымы алдындағы міндеттемелер сомасына:

Дт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

және бір мезгілде, қайта сақтандыру ұйымына аударуға жататын сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

22. Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау амортизациясынан шығысты тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 37	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау амортизациясы бойынша шығыс
Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау.

23. Қайта сақтандыру активін қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қалыптастыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі
Кт	6280 56	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активін қалыптастыру бойынша кіріс.

24. Қайта сақтандыру активін қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша азайтудан шығысты тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 33	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайту бойынша шығыс
Кт	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі.

25. Ұсталып отырған қайта сақтандыру шарттары мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қайта сақтандыру ұйымына қойылатын талаптар сомасына:

Дт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар
Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі;

2) нақты алынған ақша сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар.

3-тарау. Бағалаудың жалпы моделі бойынша сақтандыру және қайта сақтандыру операциялардың бухгалтерлік есебі

1-параграф. Аквизициялық ақша ағындарының сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша бухгалтерлік есебі

26. Аквизициялық шығысты төлеу кезінде (шарттардың талаптарына қарай толық немесе ішінара) ауыртпалықты болып табылмайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын жасасқанға дейін аквизициялық ақша ағындарын көрсету үшін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

аквизициялық шығыс төлемінің сомасына:

Дт	1610 01	Берілген қысқа мерзімді аванстар
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

аквизициялық шығыс шегу фактісін растайтын құжаттар негізінде:

Дт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар
Кт	1610 01	Берілген қысқа мерзімді аванстар.

27. Есептеу кезінде ауыртпалықты болып табылмайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын жасасқанға дейін аквизициялық ақша ағындарын көрсету үшін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

төленуге тиіс аквизициялық шығыс сомасына:

Дт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар
Кт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу;

аквизициялық шығысты төлеу кезінде:

Дт	3390 41	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметі бойынша делдалдармен есеп айырысу
	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

28. Танылатын сақтандыру шарттарының тобына жататын аквизициялық шығыс сомасына сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының тобы бірмезгілде танылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	1620 04	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша аквизициялық шығыс бойынша талаптар.

29. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының аквизициялық ақша ағындарын бөлу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 35	Аквизициялық шығыс
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау.

2-параграф. Ауыртпалықты болып табылмайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

30. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын бастапқы тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер сақтанушының (қайта сақтанушының) бірінші төлемді төлеу күні сақтандырумен қамту кезеңі басталу күніне сәйкес келсе немесе ерте басталса:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету;

және бір мезгілде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары;

2) егер сақтанушының (қайта сақтанушының) бірінші төлемді төлеу күні сақтандырумен қамту кезеңі басталу күніне сәйкес келсе немесе ерте басталса:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржаның және қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетудің сомасына:

Дт	4040 17	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	4040 18	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету;

сақтандыру сыйлықақысын нақты алған кезде:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 17	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	4040 18	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары;

және бір мезгілде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары.

31. Ақшаның уақытша құнының әсерін көрсету кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша қаржылық шығыс сомасына:

Дт	7470 32	Сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық шығыс
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау;

2) шартта көзделген қызметтер үшін маржа бойынша қаржылық шығыссомасына:

Дт	7470 32	Сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық шығыс
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа.

32. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді азайтудан түскен кірісті тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
----	---------	---

Кт	6280 33	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайтудан кіріс
----	---------	---

33. Шартта көзделген қызметтер үшін маржаның амортизациясынан түскен кірісті тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
Кт	6280 34	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа амортизациясынан түсетін кіріс.

34. Болашақ кезеңдердің қызметтеріне жататын қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету ұлғайған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
Кт	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету.

35. Ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнының есептік бағалаулары ұлғайған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау.

36. Болашақ кірістілікті ұлғайтатын болашақ байланысты ақша ағындарына қатысты күтулер өзгерген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) болашақ кезеңдердің қызметтеріне жататын қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайтқан кезде:

Дт	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа;

2) ақша қаражатының болашақ ағындарының келтірілген құнының есептік бағалаулары азайған кезде:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа.

37. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) төленбеген сақтандыру сыйлықақылары болған жағдайда:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа

	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	4040 17	Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары
	4040 18	Шығарылған қайта сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақылары;

2) төленуге тиіс ақша сомасына:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

3) нақты төленетін ақша сомасына:

Дт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

3-параграф. Кейіннен олар бойынша ауыртпалық туындаған кезде ауыртпалықты болып табылмайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі.

38. Осы тараудың 2-параграфына сәйкес ескерілетін, кейіннен сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының ауыртпалықты тобын құратын сақтандыру шарттарының болашақта байланысты ақша ағындарына қатысты күтулер өзгерген кезде:

1) шартта көзделген қызметтер үшін маржа шотында есепте тұрған қалдықтар шегіндегі сомаға мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету;

2) болашақ ақша қаражатының ағынын бағалауға байланысты қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді түзету мынадай бухгалтерлік жазбада көрсетіледі:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	4040 15	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша);

3) зиянның құрауышын шарттардың ауыртпалық салынған тобы бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша тану мынадай бухгалтерлік жазбамен көрсетіледі:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша);

4) заиянның құрауышы ақшасының уақытша құнының әсерін көрсету кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 32	Сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық шығыс
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша).

4-параграф. Ауыртпалықты болып табылатын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

39. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының ауыртпалықты топтары бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтарын бастапқы тану осы топтар ауыртпалықты тудыратын күні жүзеге асырылады, бұл ретте мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сақтанушыдан сақтандыру сыйлықақысын алған кезде:

Дт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
Кт	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау;

және бір мезгілде зиян құрауышының сомасына:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша)
	4040 15	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша);

және бір мезгілде сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы алған сақтандыру сыйлықақысының сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары.

2) сақтандыру сыйлықақысының сомасын алғанға дейін зиян құрауышын тану кезінде:

Дт	7470 31	Зиянның құрауышы түріндегі сақтандыру шығысы
Кт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша)
	4040 15	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша).

40. Ақшаның уақытша құнының әсерін көрсету кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 32	Сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық шығыс
Кт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша).

41. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді азайтудан түскен кірісті тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) зиянның құрауышы бөлігі бойынша:

Дт	4040 15	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша)
Кт	6280 31	Зиянның құрауышы бойынша шығысты түзету;

2) кірістің құрауышы бойынша:

Дт	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	6280 33	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайтудан кіріс

42. Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) төленбеген сақтандыру сыйлықақылары болған жағдайда:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
----	---------	---

	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	1280 41	Сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары
	1280 42	Қайта сақтанушылардан алынатын сақтандыру сыйлықақылары;

2) төленуге тиіс ақша сомасына:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	4040 13	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

3) нақты төленетін ақша сомасына:

Дт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

5-параграф. Ауыртпалықты болып табылатын, кейіннен ауыртпалықты болмайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

43. Осы тараудың 4-параграфына сәйкес ескерілетін сақтандыру шарттарының болашақ кірістілігін ұлғайтатын болашақ байланысты ақша ағындарына қатысты күтулер өзгерген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) зияның бұрын танылған құруышы шегіндегі сомаға:

Дт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша)
Кт	6280 31	Зиянның құрауышы бойынша шығысты түзету;

2) шартта көзделген қызметтер үшін маржа бұрын танылған зиянның құрауышының асып кеткен сомасына танылған кезде:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	4040 12	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа.

44. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелді түзетуді азайтудан түскен кірісті тану кезінде Нұсқаулықтың 32-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

6-параграф. Қайта сақтандыру шарттары топтарының бухгалтерлік есебі

45. Қайта сақтандыру шарттарын жасасу кезінде таза шығын туындайтын ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бастапқы тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Дт	2060 02	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі
Кт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

және бір мезгілде, қайта сақтандыру ұйымына аударуға жататын сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

46. Қайта сақтандыру шарттарын сатып алудан таза пайда туындайтын ұсталатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бастапқы тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Дт	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі
	4040 16	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
Кт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;

және бір мезгілде, қайта сақтандыру ұйымына аударуға жататын сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

47. Қайта сақтандырушыдан болашақ ақша ағындарының келтірілген құны бойынша қаржылық кіріс сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
----	---------	---

Кт	6280 32	Қайта сақтандыру бойынша қаржылық кіріс.
----	---------	--

48. Қайта сақтандыру шарты бойынша шартта көзделген қызметтер үшін маржа бойынша қаржылық кіріс сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	2060 02	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
----	---------	---

Кт	6280 32	Қайта сақтандыру бойынша қаржылық кіріс.
----	---------	--

49. Шартта көзделген қызметтер үшін маржаның амортизациясынан болатын шығысты тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 36	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржаның амортизациясы түріндегі шығыс
----	---------	--

Кт	2060 02	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа.
----	---------	--

50. Қайта сақтандыру шарты бойынша шартта көзделген қызметтер үшін маржа бойынша қаржылық шығыс сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 32	Сақтандыру (қайта сақтандыру) бойынша қаржылық шығыс
----	---------	--

Кт	4040 16	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа.
----	---------	--

51. Шартта көзделген қызметтер үшін маржаның амортизациясынан түскен кірісті тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4040 16	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
----	---------	---

Кт	6280 34	Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша маржа амортизациясынан түсетін кіріс.
----	---------	--

52. Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активінің азаюынан болатын шығысты тану кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 33	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзетуді азайту бойынша шығыс
----	---------	--

Кт	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі.
----	---------	--

53. Қайта сақтандыру шарттарын жасасу кезінде таза шығын туындайтын ұсталып отырған қайта сақтандыру шарттары мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қайта сақтандыру ұйымына қойылатын талаптар сомасына:

Дт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар
----	---------	--

Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	2060 02	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі;

2) нақты алынған ақша сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар.

54. Қайта сақтандыру шарттарын жасасу кезінде таза пайда туындайтын ұсталып отырған қайта сақтандыру шарттары мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қайта сақтандыру ұйымына қойылатын талаптар сомасына

Дт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар
	4040 16	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі;

2) нақты алынған ақша сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар.

55. Ұсталынатын қайта сақтандыру шарттарының тобын бастапқы тану кезінде, егер базалық сақтандыру шарттарының тобы ауыртпалық салынған болып табылған жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Дт	2060 02	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржа
	2060 03	Қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша қайта сақтандыру активі.

Кт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу;
----	---------	--

зиянды өтеу құраушының сомасына:

Дт	2060 04	Қайта сақтандыру шарттары бойынша маржаның зиянын өтеудің құрамдас бөлігі
----	---------	---

Кт	6280 55	Қайта сақтандырудан кіріс;
----	---------	----------------------------

және бір мезгілде, қайта сақтандыру ұйымына аударуға жататын сақтандыру сыйлықақыларының сомасына:

Дт	3390 42	Қайта сақтандырушылармен есеп айырысу
----	---------	---------------------------------------

Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
----	------	-------------------------

	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.
--	------	------------------------------------

7-параграф. Сақтандыру төлемдері бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

56. Туындаған сақтандыру зияны бойынша міндеттемелер туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	7470 40	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне байланысты шығыстар
----	---------	---

Кт	3390 17	Туындаған залалдар бойынша міндеттемелер.
----	---------	---

57. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) ауыртпалық салынбаған болып табылаптын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша сақтандыру түсімінің сомасына:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
----	---------	---

Кт	6280 41	Сақтандыру түсімі (сақтандырудан кіріс);
----	---------	---

төленуге жататын ақша сомасына:

Дт	3390 17	Туындаған залалдар бойынша міндеттемелер
----	---------	--

	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
--	---------	---------------------------------

	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыс
--	---------	---

Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
----	---------	------------------------------------

	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;
--	---------	-------------------------------

және бір мезгілде:

Дт	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыстар
Кт	7470 40	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне байланысты шығыстар;

2) Сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының (инвестициялық құрамдас бөліктерді қоспағанда) ауыртпалық тобы бойынша сақтандыру түсімінің сомасына:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	6280 41	Сақтандыру түсімі (сақтандырудан кіріс);

және бір мезгілде төленуге тиісті сомаға (инвестициялық құрамдас бөліктерді қоспағанда):

	3390 17	Туындаған залалдар бойынша міндеттемелер
	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
Дт	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыс
	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша)
	4040 15	Зиянның құрауышы (қаржылық емес тәуекелге тәуекелдік түзету бойынша)
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

және бір мезгілде:

Дт	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
	7470 42	Қайта сақтандыру бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша шығыстар
Кт	7470 40	Сақтандыру (қайта сақтандыру) қызметіне байланысты шығыстар;

3) кейіннен сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша сақтандыру түсімінің сомасына ауыртпалық салынбайтын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша (инвестициялық құрамдас бөліктерді қоспағанда):

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	6280 41	Сақтандыру түсімі (сақтандырудан кіріс);

ауыртпалық салатын сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарының топтары бойынша зиянды қалпына келтіру сомасына:

Дт	4040 14	Зиянның құрауышы (күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау бойынша)
Кт	6280 31	Зиянның құрауышы бойынша шығысты түзету;

4) сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша инвестициялық құрамдас бөліктерді төлеу кезінде:

Дт	4040 11	Күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау
Кт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу;

5) нақты төленетін ақша сомасына:

Дт	3390 43	Қайта сақтанушылармен есеп айырысу
	3390 44	Сақтанушылармен есеп айырысу
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

6) туындаған сақтандыру жағдайы бойынша қайта сақтандыру шарты болған жағдайда төленуге тиісті ақша сомасына:

Дт	7470 41	Төлем бойынша сақтандыру шығысы
Кт	2060 01	Қайта сақтандыру активі бойынша күтілетін ақша ағындарын ең жақсы бағалау;

және бір мезгілде тиесілі өтем сомасына:

Дт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар
Кт	6280 55	Қайта сақтандырудан кіріс;

қайта сақтандыру ұйымынан тиесілі өтемді нақты алған кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 46	Қайта сақтандырушыларға қойылатын талаптар.

8-параграф. Берілген қарыздар бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

58. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтанушыларға сатып алу сомасы шегінде қарыздар берген кезде берілген қарыз сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	1110 21	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді қарыздар
	2010 21	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздар
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

59. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы қарыз шартына сәйкес сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы түрінде есептелген кіріс сомасына:

Дт	1270 25	Клиенттерге берілген қарыздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
	2170 25	Клиенттерге берілген қарыздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
Кт	6110 32	Қарыздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер;

2) негізгі борышты және есептелген сыйақыны өтеу сомасына:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1110 21	Клиенттерге берілген қысқа мерзімді қарыздар
	2010 21	Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздар
	1270 25	Клиенттерге берілген қарыздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер
	2170 25	Клиенттерге берілген қарыздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер.

9-параграф. Сақтанушының сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының пайдасына қатысуы бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

60. Сақтанушының сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының пайдасына қатысуына байланысты бөлінген пайданы төлеу бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	5520	Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян)
Кт	4430	Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер.

Сақтандыру жағдайы туындаған, жинақтаушы сақтандыру мерзімі аяқталған кезде не сақтанушының сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының пайдасына қатысуымен өмірді сақтандыру шарты мерзімінен бұрын бұзылған жағдайда сақтандыру шарты

бойынша бөлінген пайда сомасына сақтандыру төлемі нақты жүзеге асырылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	4430	Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

4-тарау. Сақтанушының (сақтандырылушының) зиянды (суброгацияны) өтеу құқықтарын бухгалтерлік есепке алу

61. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымына сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген зиян үшін жауапты тұлғаға талап ету құқығы (бұдан әрі – регресстік талап) ауысқан кезде, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы төленген сома шегінде мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) регресстік талап сомасына:

Дт	1280 44	Келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға қойылатын талаптар
Кт	6280 43	Регресстік талаптар мен зиянды өтеуге байланысты кіріс (суброгация);

2) ақшаны немесе мүлікті нақты алған кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
	1300	Қорлар
	2410	Негізгі құрал-жабдықтар
Кт	1280 44	Келтірілген зиян үшін жауапты тұлғаға қойылатын талаптар.

62. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы қайта сақтандыру шартына сәйкес келтірілген зиян үшін жауапты тұлғадан алынған кері талап бойынша өтемді қайта сақтандыру ұйымына берген кезде сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы өтемақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

1) қайта сақтандыру ұйымына тиесілі өтемақы бойынша есептелген шығыс сомасына:

Дт	7470 44	Қайта сақтандырушыға регресстік талаптар мен зиянды өтеу бойынша шығыс (суброгация)
Кт	3390 45	Қайта сақтандырушыға регресстік талаптар мен зиянды өтеу бойынша есептелген шығыс (суброгация);

2) төленетін өтемақы сомасына:

Қайта сақтандырушыға регресстік талаптар мен зиянды өтеу

Дт	3390 45	бойынша есептелген шығыс (суброгация)
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

5-тарау. Тікелей реттеу бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

63. Жәбірленушімен көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаған сақтандырушыға жәбірленуші жүгінген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) пайда алушымен есеп айырысу бойынша міндеттемелерді және тікелей реттеу бойынша жауапты сақтандырушыға қойылатын талаптарды есепке алу кезінде:

Дт	1280 54	Жауапты сақтандырушыға тікелей реттеу бойынша қойылатын талап
Кт	3390 53	Тікелей сақтандырушының пайда алушымен тікелей реттеу бойынша есеп айырысуы;

2) пайда алушыға өтем сомасына тікелей реттеу бойынша өтемнің ақша сомасын нақты төлеу кезінде:

Дт	3390 53	Тікелей сақтандырушының пайда алушымен тікелей реттеу бойынша есеп айырысуы
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты;

3) пайда алушыға төленген өтем сомасын өтеу есебіне жауапты сақтандырушыдан нақты ақша түскен кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 54	Жауапты сақтандырушыға тікелей реттеу бойынша қойылатын талап.

64. Тікелей сақтандырушының сақтандыру жағдайын реттеуге байланысты шығысын өтеуді уақтылы жүзеге асырмаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тікелей сақтандырушы:

тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) есептеген кезде:

Дт	1280 09	Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)
Кт	6280 08	Тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл);

жауапты сақтандырушыдан тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеу шотына ақша нақты түскен кезде:

Дт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты
Кт	1280 09	Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл);

2) жауапты сақтандырушы:

тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеу бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде:

Дт	7310 05	Тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)
Кт	3390 07	Тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеу бойынша міндеттемелер;

тікелей сақтандырушыға тұрақсыздық айыбын нақты төлеу кезінде:

Дт	3390 07	Тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеу бойынша міндеттемелер
Кт	1010	Кассадағы ақша қаражаты
	1030	Ағымдағы шоттардағы ақша қаражаты.

6-тарау. Сақтандыру резервтері бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

65. Көзделмеген тәуекелдер резервін және тұрақтандыру резервін қалыптастыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қалыптастырылатын көзделмеген тәуекелдердің резерві сомасына:

Дт	5520	Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян)
Кт	5490 40	Көзделмеген тәуекелдер резерві;

2) қалыптастырылатын тұрақтандыру резерві сомасына:

Дт	5520	Өткен жылдардың бөлінбеген пайдасы (өтелмеген зиян)
Кт	5490 41	Тұрақтандыру резерві.

66. Көзделмеген тәуекелдер резерві мен тұрақтандыру резерві азайған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) көзделмеген тәуекелдер резервінің азаю сомасына:

Дт	5490 40	Көзделмеген тәуекелдер резерві
Кт	5520	Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян)

2) тұрақтандыру резервінің азаю сомасына:

Дт	5490 41	Тұрақтандыру резерві
Кт	5520	Өткен жылдардағы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян).

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК